

ЗОРИЙ Ярослав

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

<https://orcid.org/0000-0003-4397-764X>y.zoriy@chnu.edu.ua

УМОВИ Й ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ У ШКОЛЯРІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ТА ГОТОВНОСТІ ДО ЗНАЧНИХ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ

У статті досліджено ключові аспекти та особливості формування мотивації у школярів закладів загальної середньої освіти до майбутньої військової служби та підготовки до значних фізичних навантажень в аспекті досвіду провідних країн світу; здійснено компаративний аналіз сучасних систем підготовки молоді до захисту своєї держави в Україні та країнах-партнерах. Першою серед особливостей є перебування України та її громадян в умовах збройної агресії росії, наступна – це статус внутрішньо переміщених осіб, в якому перебувають десятки тисяч українців, в тому числі й школярів, а також – суттєві зміни, що відбулися у законодавчому полі, які стосуються посилення військової та військово-патріотичної складової освітнього процесу усіх, без винятку, закладів освіти України.

Основна увага приділяється умовам формування у школярів мотивації до захисту України: розуміння усіма суб'єктами шкільного освітнього середовища важливості окресленої проблеми; подолання педагогічної суперечності між високими вимогами вчителів предмету «Захист України» і реальною здатністю більшості учнів старших класів на достатньому рівні засвоїти навчальний матеріал; наявність навчальної матеріально-технічної бази ЗЗСО, яка б відповідала вимогам навчальної програми «Захист України».

Підкреслено вагому роль фізичного виховання й набуття школярами достатнього рівня фізичних кондицій як одного з ключових компонентів для підготовки до військової служби.

Ключові слова: умови формування мотивації, військова служба, військово-патріотичне виховання, фізичне виховання, Україна, НАТО

<http://doi.org/10.31891/pcs.2024.3.7>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У Концепції Національно-патріотичного виховання в системі освіти України (далі - Концепція) [1] зазначається, що формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості у дітей та молоді повинно здійснюватися на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності, в тому числі й на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013-2014 років, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії Автономної Республіки Крим російською федерацією, війни росії проти України ().

Але сама по собі Концепція не забезпечує стрімкого покращення стану потенційної усвідомленої готовності здобувачів освіти до збройного захисту України в лавах Збройних

Сил та інших військових формувань України. Цьому має передувати копітка і предметна діяльність усіх суб'єктів, починаючи від профільного Міністерства, закінчуючи умовним військово-патріотичним гуртком сільської школи.

Радикальне перетворення та пробудження досить ментально і політично розшарованого українського суспільства, що розпочалося після Революції Гідності й збройної агресії північного сусіда проти України, призвело до реорганізації не лише елементів воєнної організації держави, але й усіх ланок життя українців. Не останнє місце в цьому переліку займає система української освіти, як потужний пласт у підвалинах фундаменту майбутньої, потужної, процвітаючої, гордої, незламної України – повноправної складової сучасної Європи.

Ця теза підтверджується низкою прийнятих в останні роки концептуальних рішень і документів, які регламентують та посилюють національно- та військово-патріотичну складову освітніх траєкторій закладів загальної середньої, фахової передвищої та вищої освіти України. Мова

йде про вже згадувану вище Концепцію, а також про попередню Концепцію національно-патріотичного виховання дітей і молоді [2], Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських [3]. Що стосується шкільної освіти, то сьогодні предмет «Захист України», є чи не єдиним офіційним компонентом системи військово-патріотичного виховання учнівської молоді і відіграє важливу роль у становленні особистості з усвідомленим розумінням конституційного обов'язку, готової до захисту України. На наше переконання посилити його ефективність може «Фізична культура», особливо уроки, де розвиватимуться сила, спритність і витривалість. Адже в Концепції НПР [1] зазначено, що системна організація ВПВ має бути спрямована на оволодіння початковою військовою підготовкою, військовими професіями, формування психологічної та **фізичної** готовності до служби в Збройних силах, задоволення потреби підростаючого покоління у постійному вдосконаленні своєї підготовки до захисту України. Однак переважною більшістю цей предмет зводиться до уроків ігрової спрямованості, що не дає можливості повною мірою формувати фізичні якості, потрібні майбутнім захисникам України під час військової служби.

Дослідження проводилося відповідно до Темі науково-дослідної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича «Активна нація: сучасна модель підвищення рівня рухової активності школярів як стратегічний елемент обороноздатності держави» (2024–2026 рр.). Номер державної реєстрації: 0124U000877.

2. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті - дослідження умов і особливостей формування мотивації у школярів до військової служби через фізичну підготовку та військово-патріотичне виховання на основі порівняння досвіду України та провідних країн світу. Особливу увагу буде приділено міжнародному досвіду в підготовці молоді до військової служби, а також інтеграції цих підходів у українську систему освіти.

Аналіз історико-педагогічної літератури свідчить про певний інтерес вітчизняних

науковців до вивчення педагогічного досвіду початкової військової та фізичної підготовки школярів в системі освіти України та провідних країн світу. Українські вчені розглядали певні аспекти цієї проблематики: діяльність юнацтва у складі національних організацій (В. Виздрик, Ю. Крамар, В. Кульчицький, В. Футулуйчук та ін.); аналіз змісту фізичного виховання учнівської молоді в різні періоди державотворення та його взаємозв'язок з військовою підготовкою (Е. Вільчковський, Р. Гах, Н. Гнесь, О. Цибанюк, О. Янкович та ін.); формування мотиваційної сфери особистості (Г. Костюк, А. Маслоу, К. Роджерс, Л. Рубінштейн та ін.); формування внутрішньої мотивації безпосередньо до фізкультурно-спортивної діяльності. (В. Марчик, В. Андріанов, О. Порохненко) форми і методи фізичної та військово-прикладної підготовки учнів та студентів (Л. Нечипоренко, Я. Олексієнко).

Незважаючи на наявність наукових напрацювань з означеного питання, на сьогодні наукова проблема формування мотивації допризовників до військової служби в аспекті фізичного та військово-патріотичного виховання, розроблена недостатньо. Саме тому нами досліджено досвід формування мотивації молоді до військової служби у США, Великій Британії, Польщі, країнах Балтії та Ізраїлі.

3. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У контексті формування військової мотивації серед молоді різних країн, міжнародний досвід є важливим джерелом для аналізу ефективних підходів до підготовки майбутніх військових. Програми, спрямовані на військово-патріотичне виховання, фізичну підготовку та розвиток лідерських якостей, варіюються залежно від специфіки країни. Аналіз таких програм дає змогу побачити різноманітність підходів і визначити основні напрями, які можуть бути застосовані для формування мотивації в інших країнах, зокрема в Україні.

Державну систему військової підготовки молоді у США створено 1916 року. На третьому році Першої світової війни Конгрес визнав Національну асоціацію бойскаутів і включив її в пакет соціально значущих

громадських організацій. А в рамках закону про оборону започаткував програму, що сьогодні відома як система підготовки молодших офіцерів Junior Reserve Officers Training Corps (JROTC).

Згідно із законом, мета JROTC – прищепити учням середніх навчальних закладів цінності громадянськості, служіння державі, особистої відповідальності та відчуття успіху. В усій країні діє понад три тисячі спеціалізованих військових класів. Створюють їх у звичайних школах для учнів 9–12 класів. Загалом, програма охоплює понад 600 тис. школярів. Вихователями працюють переважно ветерани.

Крім цього, у США діє Кадетський корпус національної оборони National Defense Cadet Corp (NDCC), який фінансують місцеві громади, з тією різницею, що до програм залучаються й учні віком від 11 років. А ще є приватні і державні військові коледжі.

Що стосується Програми Combined Cadet Force (CCF) у Великій Британії, то зазначимо, що це добровільна програма, яка функціонує у багатьох школах Великої країни. Її основною метою є підготовка школярів до військової служби, водночас надаючи їм навички, які можна застосувати в цивільному житті. Програма акцентує увагу на таких важливих аспектах, як лідерство, відповідальність, дисципліна, а також фізична і моральна витривалість.

Однією з ключових особливостей CCF є залучення молоді до практичних занять, таких як тактичні маневри, польові навчання та регулярні фізичні навантаження. Крім того, програма сприяє розвитку самодисципліни та підготовці молоді до життя в армійських умовах. Значну увагу приділяють фізичній підготовці, яка включає тренування, змагання та польові навчання, де молоді люди випробовують свої сили в екстремальних умовах.

Програма CCF у Великій Британії відома своєю здатністю мотивувати молодь до вступу на військову службу через практичне навчання та фізичну підготовку. Вивчення досвіду програми CCF показує, що участь у подібних військових програмах значно підвищує рівень зацікавленості молоді у військовій кар'єрі. Такі аспекти, як командна робота, виживання в польових умовах та тактична підготовка, допомагають учасникам не лише отримати необхідні навички, а й

підвищити впевненість у власних силах. До прикладу, учні старших класів у програмі CCF беруть участь у щорічних таборових навчаннях, що тривають кілька тижнів і включають марш-кидки, тактичні вправи, військові маневри та фізичні випробування, такі як кроси і тактичні перегони [5].

Польща. Впродовж десятиліть військово-патріотичне виховання в Польщі будувалося на основі національного скаутингу – руху харцерів, який виник у Львові 1910 року. Тисячі членів цієї молодіжної організації брали участь у війні за незалежність на початку XX століття. А під час Другої світової війни створили бойову організацію “Сірі шеренги” у складі Армії Крайової.

На відміну від решти країн Варшавського Договору, харцерський рух не був заборонений, а продовжував діяти безперервно і в Польській народній республіці, лише з певною підправленою складовою. Сьогодні харцери прописані в Законі про освіту. Загальна чисельність їх скоротилась, але останніми роками продовжує відновлюватись і становить більше 140 тисяч членів. [5]

З початком військової агресії РФ проти України поляки не лише почали розгортати військову мережу Територіальної оборони, а й серйозно взялися за військову підготовку в школах. У 2016 році це питання обговорювалося на науковій конференції **“Territorial Defence and its role in the contemporary security systems”** у Вищій Школі бізнесу та підприємництва (м. Островець-Свентокшиський (пол. Ostrowiec Świętokrzyski), а вже наступного року Міністерство оборони започаткувало програму “Сертифіковані військові уніформовані класи” [6].

По суті, запроваджено типову для вище описаних країн модель військової підготовки на базі спеціалізованих класів у середніх школах. Міністерство освіти створило відповідне бюро, яке координує та розвиває цю мережу. І якщо на старті було тільки 58 шкіл, то на початок 2020 навчального року класи діяли вже у 128 школах по всій Польщі та охоплювали 6 800 учнів.

Навчання в таких класах, які з 2020 навчального року відкрили у 128 школах Польщі триває два роки і, крім стандартної програми, включає практичну підготовку: 185 годин навчання у формі педагогічної

інновації як частина предмета “Військова освіта”. Класи Міноборони країни підтримує дане навчання своїми інструкторами, які щомісячно проводять заняття з учнями на базі військових частин у визначений день.

Із відновленням незалежності країни Балтії відновили свої структури військового вишколу молоді, які діяли до Другої світової війни.

Так, у Литві – “Стрілецький союз”, який у січні 1991 року Союз захищав свій Парламент від радянських танків. Сьогодні більше 15 тис. стрільців організаційно об’єднані в полки, у складі яких багато колишніх військових та учасників бойових дій. Цікаво, що 50–70% у їх складі становлять школярі 12–18 років у складі молодіжної структури “Юні стрільці”. Вони проходять навчання за чотирирівневою програмою. На всіх рівнях вивчають історію Литви, отримують лідерські навички та військову підготовку. Після завершення кожного рівня отримують сертифікат і відзнаку. Проводяться табори “Юних стрільців”, а також літні курси. Діє вишкільний табір-центр “Жалгіріс”. Керівництво Союзом і призначення його Голови здійснює міністерство оборони.

Латвія теж відновила діяльність створеної 1919 року організації “Вартові землі”. Законом, крім того, визначена організація “Молоді захисники”. Це найчисельніша організація молоді в країні, яка налічує більше восьми тисяч членів віком від 10 до 21 року.

“Молоді захисники” керуються й фінансуються Міністерством оборони через створений урядом Молодіжний оборонний центр.

Естонія відновила не лише “Союз оборони” та “Жіночий захист дому”, а й закон про оборону від 1930 року, яким створювалися організації “Молоді орли” та “Дочки Батьківщини”. Ці організації діють на скаутських засадах в усіх повітах Естонії й налічують більше п’яти тисяч членів віком від 7 до 18 років [5].

В державі Ізраїль з армією майбутні воїни вперше зустрічаються на практиці в 11-му класі, коли їх відправляють на кілька тижнів до таборів воєнізованої добровольчої організації ГАДНА (аббревіатура “Гдудей Ноар” – “Молодіжні батальйони”). Її було створено ще до проголошення незалежності Ізраїлю на базі різних молодіжних формувань, які входили до складу Хагани – єврейської

партизанської військової організації (1920–1948 рр.), що стала кісткою майбутньої Армії оборони Ізраїлю.

Нині до керівництва ГАДНА входять кадрові офіцери ізраїльської армії, які координують свою діяльність із Міністерством освіти та Службою старшого офіцера з питань виховання молоді Міністерства оборони.

У таборах ГАДНА хлопці й дівчата отримують військове обмундирування та спорядження, живуть у наметах або казармах, харчуються в солдатських їдальнях, несуть вартову службу та виконують звичайні солдатські роботи. Майстри-сержанти вчать їх азів поводження зі стрілецькою зброєю, прийомів рукопашного бою та випробовують на витривалість під час марш-кидоків.

Однак два тижні армійських таборів зовсім не означають, що решту часу школярі за відсутності у шкільній програмі предмету “Військова підготовка” живуть не стикаючись із питаннями майбутньої військової служби. Дух армії та всього, що з нею пов’язано, незримо оточує кожного ізраїльтянина від народження. **По-перше**, країна 80 років перебуває в стані війни з агресивним арабським оточенням. **По-друге**, ізраїльські діти виховуються в сім’ях, де в армії проходили службу усі їхні родичі до прабабусь та прадідусів включно. **По-третє**, ізраїльські школярі знають, що армія – це не лише обов’язкова служба після школи, а й, **основний соціальний ліфт** після її закінчення.

Адже, не відслуживши в армії, не можна, наприклад, потрапити на роботу до поліції або охоронних структур, зробити кар’єру в органах державного управління, стати пілотом цивільної авіації або продовжити службу в армії офіцером, бо ж спершу потрібно пройти строкову службу. І це мотивує школярів набагато краще, ніж найнаситеніша базова військова підготовка. Отже, добір дуже жорсткий, оскільки є з кого обирати. [7]

Тож, “складні військові дні” в таборах ГАДНА – лише початок. Тому що головне – це **система армійських тестів**, які проходять школярі. І що вищий рівень елітарності військ і частин, у яких хоче служити випускник, то жорсткіші критерії добору. Це зрозуміло й не потребує пояснень, оскільки йдеться про безпеку та існування держави.

В Україні відповідні інституції на жаль мислять категоріями вчорашнього дня й підходять до вирішення проблеми часто формально. До прикладу – навчальна дисципліна «Базова загальна військова підготовка здобувачів вищої освіти» (БЗВП), яка передбачена до започаткування з 2025 року в усіх закладах вищої освіти. Хороша, хоча й запізнена ідея, зі змісту якої вже на першій стадії обговорення було вихолощено дуже важливі підходи. Зокрема, в п.7 проєкту Тимчасового положення про БЗВП зазначалося, що "...теоретичну підготовку БЗВП проходять здобувачі вищої освіти ступеня бакалавра денної і дуальної форми здобуття освіти – громадяни України незалежно від віку, стану здоров'я, статі та світоглядних переконань, які не проходили військової служби". Ідеальна формула як для держави, що більше 10 років виборює власну незалежність, територіальну цілісність та недоторканість кордонів у війні проти збройної агресії північного сусіда й хоче мати для цього військово підготовлених громадян. Але в п.2 затвердженого "Порядку проведення базової загальної військової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських" [3] зазначено, що "Базову підготовку проходять громадяни України чоловічої статі (жіночої статі - добровільно), які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти" за винятком громадян, які: визнані за станом здоров'я непридатними до військової служби; до набуття громадянства України пройшли військову службу в інших державах; проходили військову службу; мають сертифікат про проходження базової підготовки та здобуття військово-облікової спеціальності. Тобто, коло охоплення молоді базовою військовою підготовкою цим пунктом значно звузилося.

В умовах сучасних викликів національної безпеки, зокрема збройної агресії з боку росії, важливість підготовки молоді до військової служби та фізичних навантажень стає надважливою. Україна може значно покращити процеси підготовки молоді, спираючись на міжнародний досвід, зокрема програми, які вже зарекомендували себе в країнах НАТО. Два основних напрямки включають посилення фізичної підготовки в школах та організацію військових навчальних таборів [8].

Зусиллями небайдужих активістів із 2009 року в Україні почала розвиватися військово-патріотична гра "Джура". Гра, а фактично – державна програма [9], щорічно охоплює понад 70 тис. учнів. Якщо нею займатимуться фахівці з військово-патріотичного виховання, "Сокіл" ("Джура") може стати аналогом балтійських і британських організацій кадетів. Новий поштовх у розвитку гра отримала 2015 року, коли вона була включена до Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Але Міноборони України мало би серйозніше зайнятися "Джурою", а не обмежуватися статусом "співорганізатора" [13], Зокрема інвестувати ресурси, щонайменше, у програмні компоненти, а також у систему підготовки виховників та інструкторів, надаючи перевагу учасникам та ветеранам російсько-української війни.

Слід пам'ятати і про Пласт – український скаутський рух, який десятки років розвивався під впливом спершу польських харцерів, а після Другої світової війни – у безпосередньому контакті з бой-скаутами США. Вихователями Пласту в міжвоєнний період були переважно ветерани визвольної боротьби, – шість із дев'яти генералів УПА виховані Пластом. Пласт визнаний законом, але об'єднує наразі лише близько 10 тис. молоді.

Підсумовуючи зазначаємо, що готувати молодь до захисту України – це наше головне на сьогоднішній день завдання, навіть якщо вже завтра ми переможемо у війні. Адже наш ворог територіально нікуди не зникне. Тому Україні життєво важливо вибудувати таку систему військової підготовки та мотивації молоді до захисту Батьківщини, щоб кожен українець був готовий до цього будь-якої миті.

4. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Формування мотивації школярів до військової служби та готовності до фізичних навантажень в Україні є багатокомпонентним процесом, що вимагає комплексного підходу. Дослідження вказує на кілька ключових аспектів, які впливають на ефективність цього процесу:

Національно-патріотична ідеологія: Чітке визначення національно-патріотичних цінностей є важливим елементом у формуванні мотивації молоді. Героїзм українських військових та їхня самопожертва в умовах війни слугують потужними прикладами для наслідування. Патріотизм не лише підвищує готовність до служби, але й формує почуття гордості за країну.

Інтеграція теоретичних та практичних занять: Запровадження модулів, що поєднують теоретичні знання з практичними навичками військової справи, допоможе школярам краще зрозуміти специфіку служби. Такі заняття, що охоплюють тактику, тактичну медицину та військову історію, створюють комплексний образ військової служби, готуючи молодь до реальних викликів.

Фізична підготовка: Залучення спеціальних програм фізичної підготовки, спрямованих на розвиток витривалості, сили та спритності, має стати невід'ємною частиною шкільної освіти. Реалізація фізичних тестів та тренувань, подібних до програм JROTC та CCF, сприятиме підвищенню фізичної готовності молоді.

Військові навчальні табори та заходи: Організація військових навчальних таборів та

патріотичних заходів, включаючи зустрічі з ветеранами та екскурсії до музеїв, забезпечить глибоке емоційне залучення молоді до теми захисту батьківщини. Такі заходи допоможуть формувати командний дух та ідентифікацію з військовою спільнотою.

Врахування міжнародного досвіду: Вивчення міжнародних практик формування військової мотивації, таких як програми JROTC в США, CCF у Великій Британії, дозволяє адаптувати успішні моделі для українських умов. Це забезпечить цілісний підхід до виховання молоді та підвищить їхню готовність до служби.

Що стосується перспектив подальших розвідок у даному напрямку, то для формування сильної мотивації до військової служби серед молоді в Україні важливо впроваджувати системні зміни, враховуючи не лише національні, а й міжнародні аспекти, що можуть значно підвищити ефективність військово-патріотичного виховання. Залучення молоді до активної участі в процесах формування патріотичних цінностей, військової підготовки та фізичної активності є запорукою створення міцної основи для розвитку збройних сил України в майбутньому.

Література

1. Наказ Міністерства освіти і науки від 6.06.2022, №527 <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/62a0421e24258666156501.pdf>
2. Наказ Міністерства освіти і науки № 641 від 16.06.2015 р. у редакції наказу МОН України від 29.07.2019 N 1038) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>
3. Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських / Постанова КМУ від 21 червня 2024 р. № 734 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF#n11>
4. Суспільний запит на фізичну культуру. (2016). *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society*, 4(20), 30-34. <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/569>
5. Військове виховання юнацтва у країнах НАТО. А що в Україні? Військове виховання юнацтва у країнах НАТО. А що в Україні? – (rpr.org.ua) // 22.06.2020 <https://rpr.org.ua/news/viys-kove-vykhovannia-iunatstva-u-krainakh-nato-a-shcho-v-ukraini/>
6. *Ante Portas – Security Studies* No 2(7)/2016: Territorial Defence and its role in the contemporary security systems // 2/2016 | ANTE PORTAS Security Studies
7. Підготовка до служби в Ізраїлі. Докладно про те, який досвід варто перейняти Україні // Дзеркало тижня. 02 травня, 2024 <https://zn.ua/ukr/WORLD/pidhotovka-do-sluzhbi-v-izrajili-dokladno-pro-te-jakij-dosvid-varto-perejnati-ukrajini.html>
8. Галан, Я., & Зорій, Я. (2024). Стратегічні напрями зміцнення психофізичного стану школярів через підвищення рівня рухової активності в умовах соціальних змін та воєнного стану. *Physical culture and sport: scientific perspective*, 1(1), 241–246. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.37> <https://pcs.khmnmu.edu.ua/index.php/pcs/article/view/195/163>
9. Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання // Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2018 р. № 845 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2018-p#n10>
10. Артюшенко, А. О. (2003). Виховання вольових якостей в учнів середнього шкільного віку в процесі занять фізичною культурою. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Інститут проблем виховання АПН України, Київ.

References

1. Nakaz Ministerstva osvity i nauky vid 6.06.2022, №527 <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/62a0421e24258666156501.pdf>
2. Nakaz Ministerstva osvity i nauky № 641 vid 16.06.2015 r. u redaktsii nakazu MON Ukrainy vid 29.07.2019 N 1038) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>
3. Poriadok provedennia bazovoi zahalnoviiskovoï pidhotovky hromadian Ukrainy, yaki zdo buvaiut vyshchu osvitu, ta politseiskyykh / Postanova KMU vid 21 chervnia 2024 r. № 734 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF#n11>
4. Suspilnyi zapyt na fizychnu kulturu. (2016). Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society, 4(20), 30-34. <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/569>
5. Viiskove vykhovannia yunatstva u krainakh NATO. A shcho v Ukraini? Viiskove vykhovannia yunatstva u krainakh NATO. A shcho v Ukraini? – (rpr.org.ua) // 22.06.2020 <https://rpr.org.ua/news/viys-kove-vykhovannia-iunatstva-u-krainakh-nato-a-shcho-v-ukraini/>
6. Ante Portas – Security Studies No 2(7)/2016: Territorial Defence and its role in the contemporary security systems // 2/2016 | ANTE PORTAS Security Studies
7. Pidhotovka do sluzhby v Izraili. Dokladno pro te, yakyy dosvid varto pereiniaty Ukraini // Dzerkalo tyzhnia. 02 travnia, 2024 <https://zn.ua/ukr/WORLD/pidhotovka-do-sluzhbi-v-izrajili-dokladno-pro-te-jakij-dosvid-varto-perejniati-ukrajini.html>
8. Halan, Ya., & Zorii, Ya. (2024). Stratehichni napriamy zmitsnennia psykho fizychnoho stanu shkoliariv cherez pidvyshchennia rinvnia rukhovoï aktyvnosti v umovakh sotsialnykh zmin ta voiennoho stanu. Physical culture and sport: scientific perspective, 1(1), 241–246. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.37> <https://pcs.khmn.edu.ua/index.php/pcs/article/view/195/163>
9. Deiaki pytannia dytiacho-yunatskoho viiskovo-patriotychnoho vykhovannia // Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 zhovtnia 2018 r. № 845 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2018-n#n10>
10. Artiushenko, A. O. (2003). Vykhovannia volovykh yakostei v uchniv serednoho shkilnoho viku v protsesi zaniat fizychnoiu kulturoiu. (Avtoref. dys. kand. ped. nauk). Instytut problem vykhovannia APN Ukrainy, Kyiv.

Abstract

ZORIY Yaroslav

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

SECONDARY SCHOOL STUDENTS' DEVELOPING STRATEGIES FOR BUILDING RESILIENCE AND MOTIVATION FOR PHYSICAL READINESS AND MILITARY PREPAREDNESS

The article explores the development of resilience and motivation in secondary school students for physical readiness and military preparedness, navigating challenges and pursuing passions, with a focus on key aspects drawn from the experiences of leading countries worldwide. A comparative analysis highlights the differences between Ukraine and its partner countries in preparing young people for national defence. Two notable features are central to Ukraine's context: first, the country is currently enduring Russia's armed aggression, and second, the status of internally displaced persons (IDPs) as estimated tens of thousands of Ukrainians, including schoolchildren. The article also addresses the significant legislative changes in Ukraine that have strengthened the military and patriotic components of education across all institutions.

The study emphasizes the need for fostering motivation among students to defend Ukraine. Key conditions include raising awareness among all participants in the educational environment about the importance of the issue, addressing the pedagogical gap between the demanding expectations of teachers of the "Defence of Ukraine" subject and the actual abilities of students to meet these expectations, and ensuring that schools have the necessary educational and technical facilities to support the "Defence of Ukraine" curriculum.

Noteworthy, the article explores the psychological aspect of preparing students for military readiness, emphasizing the importance of building mental resilience alongside physical strength. In a time of national crisis, such as the ongoing war in Ukraine, students must develop not only physical capabilities but also the mental toughness required to face adversity. This includes fostering a sense of responsibility, patriotism, and the will to defend their country. The author highlights the role of educators and schools in creating environments that nurture these psychological traits, ensuring that students are emotionally prepared for potential challenges. Additionally, the curriculum must incorporate strategies that encourage a positive mindset and the ability to remain motivated, even under difficult circumstances, which is essential for long-term engagement in national defence efforts.

To recapitulate, the author stresses the critical role of physical education, highlighting the importance of students attaining sufficient physical fitness as an essential component of their preparation for military service.

Keywords: motivational conditions, military preparedness, military-patriotic education, physical education, Ukraine, NATO.

Стаття надійшла до редакції 06.08.2024 р.